

Գ Ր Ա Խ Օ Ս Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ԿԱՐԱՊԵՏ ԵԱՂՈՒԲԵԱՆ, ՀԱՅՅԵՐԷՆ-ՌՈՒՍԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆ... Թիֆլիս,
տպ. Յ. Մարտիրոսեանցի 1891 (թ. 1),

(Նարունակութիւն 1)

«Սակայն իմ գլխաւոր նպատակը այն էր, աստուծէ պ. Սաղուբեանը, որ բառարանս գործածողը գտնի այս և այն բառի ճիշդ և գլխաւոր նշանակութիւնը. թէ որքան աղբ նպատակին լաջողակ է ինձ համեմել այն պայմաններում, որ ես աշխատել եմ, աղբ թող դատեն ուրիշները»:

Չը գիտեմ ինչ կարծիքի են ուրիշները, ինձ գտնեա թվում է, որ բառարանի և աղբ մասը տարաբաղդաբար լաջողակ չէ. չը գիտեմ նորիս պէս ինչ են այն «պայմանները», որոնց վերաբ. պ. Սաղուբեանը լառաջագոյն պատրաստվում է իւր «գլխաւոր նպատակին» անլաջողութեան մեղքը գցելու. Եթէ աղբ պայմանների թվումն է, ի միջի ալլոց՝ նորա արդէն մի անգամ վշած ժամանակ չ'ունենալը, աղբ ի հարկէ լուրջ պատճառաբանութիւն չէ. չենք կարող խօ ենթադրել թէ առանձին մի երկար ժամանակ է հարկաւոր ուսումնասիրելու թէ արդեօք Ա Է նշանակում և ոչ ужелл, неужели. թէ՛ դառն горькій նշանակելով չէ կարող նշանակել приторный, քանի որ приторный նշանակում է չափազանց քաղցր (սրտի տվող, սիրտ առնող). երանի—блаженъ! այն, բայց փորձեցէք ուսանելն աղբ միակ նշանակութեամբ, որ տալիս է պ. Սաղուբեանի բառարանը, թարգմանել այն բաղմաթիւ դէպքերը, որոնց մէջ տեսնում ենք երանի. զորօր.՝ երանի քեզ, երանի չը գալիր, երանի թէ, երանի տալ և ալլն. կամ թէ նախարար բառը. ինչ «պայմաններ» կամ ժամանակի սղութիւն կարող էին արդեւել հեղինակին բերել բառի խակական և ճիշդ նշանակութիւնը և չը սահմանափակվել աղբ բառի անճիշդ և չինժու նշա-

նակութեամբ: Ոչ. այս և սոցա նման դէպքերուս ժամանակի սղութիւնը ոչինչ կապ չունի գործի լաջողութեան հետ. պատճառները այլ են և աւելի խոր են. բայց այդ մեզ չէ վերաբերում. մենք գործ ունենք ֆակտի և ոչ փաստի հետ. իսկ ֆակտը այն է որ պ. Նաղուբեանի բառարանը շատ լաճախ տալիս է բառի ոչ ճիշդ և ոչ գլխաւոր նշանակութիւնը, լաճախ սխալ նշանակութիւն անգամ: Նոյնը կարելի է ասել և բառարանում բերած դարձվածների վերաբերեալ. շատերը, պարզամտաբար դարձվածներ համարվիրով տեղ են գտել բառարանում. շատ խակական, գործածական և բնորոշ դարձվածներ բաց են թողված, Դիմենք օրինակների.

«**абазъ** — абазъ, двухгривенникъ (այսինքն՝ двухгривенник կամ աւելի լաւ՝ двухривенникъ)). հարկաւոր էր՝ իմ կարծիքով՝ աւելացնել 20-ти копѣчная монета, որովհետեւ, ինչպէս ես նկատել եմ, Վովկասով ցրивенникъ-ի և двухривенный-ի քանակութիւնը շատերին չափնի չէ:

«**освободить** — հարկաւոր էր գնել և избавить. զորօրինակ ազատեցէք ինձ ձեր ներկայութիւնից—ոչ թէ освободите այլ избавьте меня отъ вашего присутствія. նոյնպէս բերելու էր և спасти:

«**офицiантъ** — извѣститель; официантъ. այդ բառը հէնց իւր կազմութեամբ չէ կարող նշանակել официантъ:

«**стулъ**; табуретка. ապա ուր է այն նշանակութիւնը (престолъ), որ պիտի ունենայ այդ բառը ալապիսի դէպքերում՝ ո. Էջմիածնի աթոռը, աթոռ իշխանութեան և այլն. նոյնպէս և աթոռ ան իստ—պիտի ունենար престольный նշանակութիւնը, որ բառարանը չէ տալիս:

«**торговецъ** — ինչու անպատճառ և միայն лавазникъ, և ոչ мучникъ, мучной торговецъ:

«**мучнистый** — ապա ինչպէս պիտի թարգմանվի՝ ալիւրոս

«**мучить** — շորերը, շորերը ալիւրոսել և այլն:

«**бурство**, — ծախել куражиться. ճիշդ չէ. ես կը թարգմանէի важничать, корчить, ломать барина:

«**горничная**, ինչու միայն горничная և ոչ նոյնպէս служанка, մինչև անգամ հին նշանակութեամբ раба:

«**родникъ**. չեն տրված ключъ, источникъ, քանի որ այս, վերջին բառով պիտի թարգմանվի աղբիւր բառը ալապիսի դարձվածներում՝ աղբիւր հարստութեան, շարադրութեան աղբիւրները և այլն:

«**прахъ**. նախ և առաջ պիտի լինէր пепелъ, зола, մինչդեռ րոլորովին չը կայ:

«**аукционъ** — միայն аукционъ, չը կայ торги. առաւել որ հետեւեալ աճրախօսութիւն բառի նշանակութեան մէջ аукционъ բառը չէ մտել այլ միայն торги:

«**устыдить** — устыдить, չը կայ пристыдить:

«ԲԷԷ» — кавед». միւս նշանակութիւնը՝ աւելի բառապէս՝ չը կալ —
авонъ,

«ՆԷԷ» — чудовищный. չը կալ свирѣный, лютый. օր. ամենի դաշան,
ամենի հրէշ:

«ՏԷԷ» — приправлять. չը կալ усладить, смягчать, склонить:

«ՊԷԷ» — ամպ. նշ, ամպրոպ նշանակում է гроза, громъ, трескъ. Հալկադեան բառարանում բերած օրինակներից մինը գեղեցիկ տեսակ բացատրում է այդ բառի նշանակութիւնը. «Ամպրոպը՝ խռովութեան և վրդովման անուն է, որպէս լամպս է տեսանել, չորժամ որոտմունք լինի և կալժակունք»:

«ՐԷԷ» — сѣ крѣпкими стѣнами. եթէ մէկ անգամից տրված լինէր
обнесенный крѣпкими стѣнами, крѣпкостѣнный, այն ժամանակ հարկաւոր
չէր լինիլ բերել՝ ամրապարիսպ քաղաք, բերդ—մի պարզ բան, որ
հեղինակը դարձված է համարել, լառաջ բերել և թարգմանել. Օգոստ քաղելով
դէպքից լառաջ բերենք այստեղ մի քանի օրինակներ այդ տեսակ
դարձրվածներից, որոնք ծիծաղելու համար պարզամիտ են և ոչինչ առանձնապատկեր
չը պարունակելով, դարձվածներ չեն կարող համարվել և
թարգմանվում են բառացի. Դեռ աղմկալից նիստ—бурное, шумное
засѣданіе դուցէ միաք ունենալ բերելու և թարգմանելու, առաւել որ
աղմկալից բառի տակ պ. Նաղուրեանը չէ բերում бурный նշանակութիւնը,
լսկ նիստ բացի засѣданіе նշանակում է և сдѣніе, присутствіе, севанъ
(տես նիստ բառը). ուրեմն աղմկալից նիստ սխալ թարգմանելու
առիթ չը տալու համար մէջ բերել և թարգմանել. բայց ինչ
կ'ասէք աւսպիսի դարձվածների համար՝

«ԳԷԷ» — быть осторожнымъ (բառարանում՝ գգուլ—осторожный,
լինել—быть):

«ԵԷԷ» — небо покрылось тучами (բառարանում երկինք—небо,
ամպիւլ—покрыться тучами):

«ԶԷԷ» — 4ԷԷ — писать письмо (բառ. նամակ—письмо, գրել—писать).
մեռում է զարմանալ թէ ինչո՞ւ գիրք կարդալ, հաց ուտել, ջուր խմել և այլն
դարձվածներ չեն համարված, չեն բերված ու թարգմանված:

«ԷԷԷ» — европеецъ,—еuropeйцы. ինչո՞ւ և ասիացի—азіатецъ.
չու՞նի նոյնանման դարձվածը—е азіатцы. իսկ աֆրիկացի, ամերիկացի,
ասիացի խօսողներին չեն մտել բառարանի մէջ:

«ԸԷԷ» — густой лѣсъ (բառար. բազմախիտ—очень густой,
անտառ—лѣсъ):

«ԾԷԷ» — складная кровать (բառ. ծալովի—складной, անկողնակալ—кровать):

«ՊԷԷ» — добывать средство къ жизни (բառ. անլուրտ—средство къ жизни, ձարել—добывать):

բնական գրականություն — устная литература (բառ. բանասիր — устный, գրականություն — литература).

գաղափարախոս — с идеями человека (բառ. գաղափարախոս — с идеями, փարս — человек).

գոգ — тупой угол. (բառ. քուգ — тупой, անկիւն — угол).

գոգնալ — быть съдвинутым волками (բառ. գաղափար — съдвинутый волками).

գոգնալ — быть растерзанным волками (բառ. գաղափար — растерзанный волками, քուգ — быть).

գոգնալ — вить города (բառ. քաղաք — город, քուգ — вить).

Այս տեսակ իբր թէ դարձվածների օրինակներ շատ կան, բոլորն էլ բերելը եւ հարկ չեմ համարում.

հիշատակ — резюмировать. միթէ արդ միակ և գլխավոր նշանակություն է. նշանակում է և соединять, заключать в себя, содержать.

հիշատակ — утренний пёсик, серенада. այս վերջին նշանակությունը սխալ է և կամակաման (տես «Մուրճ» № 2, երես 301).

հիշատակ — коза. ինչու ոչ նոյնպէս և козель, առաւել որ դորա ածականը աշխարհում բառարանը տալիս է ոչ козий այլ козлиный.

հիշատակ — немилосердие և միակ, հարկավոր է և жестокость, безжалостность, безчеловечность. ինչպէս և անգութ, բացի немилосердный, նոյնպէս և жестокий, безжалостный, безчеловечный.

հիշատակ — не признавать, игнорировать. հարկավոր է և незнать, неведать, առաւել որ հետեւալ բառը տեղի տալով թարգմանած է незнание, неведение.

հիշատակ } ոչ միակ неграмотный, неграмотность, այլ և безграмотный.

հիշատակ — непрочный. պէտք էր և невёрный.

հիշատակ — непостоянный, նոյնպէս և неимеющий твердой воли.

հիշատակ — находится в недоумении. կարելի էր մէջ իր բերել իբրև մեծամասնությունը անպար դարձված.

հիշատակ — непременно. չը կա՞յ որ բնութիւնը ճշդ նշանակությունը несомненно, без сомнения, конечно.

հիշատակ — сладкий. չը կա՞յ գլխավոր նշանակությունը приятный. օրինակ՝ անուշ հոտ (արտեղից՝ անուշահոտություն) приятный запах, անուշ գինի приятное вино, այլ է сладкое вино (քաղցր գինի), անուշ ձախ և այլն.

հիշատակ — непригодный. ինչու ոչ և негодный. օր. անպէտք բան, անպէտք մարդ և այլն.

հիշատակ — игнорировать. հարկավոր էր անընդհանր, отвергать, не заботиться, пренебрегать.

— безъ хозяина, безхозяйный. միթէ ալդ բառը գրելիս հեղինակը չէ լինել «Թիծեռնակի» ալն տողը, ուր ասված է՝

«Աստ աշտ էր ու խեղճ եմ ես».

թէ այս ե թէ հաղարարը սորա նման ղէպքերում բառարանի տված նշանակութիւնը անպէտք է. նա տալիս է բառացի և ոչ կարևոր նշանակութիւնը, որ է՝ безпомощный, покинутый.

— նշանակութիւնը էր } нажива

— նշանակութիւնը է } наживать, приобретать } նորն- } старание

— глазь. — ղնել } приохотиться. այս բարձիւմը սխալ է թարգման-

ված. աչք ղնել նշանակում է зариться, мѣрить, имѣть виды. աչքի

ընկնել — бросаться въ глаза, հարկաւոր է ակնացնել և выдаваться.

աչքի ձգել (կամ ակնի չափա՝ գցել) — перестать кого любить,

охлаждаться къ кому (ուզում է անել՝ охладѣть къ кому нибудь. աչ-

քից ելլել մեղանում տուում են՝ աչքից ընկնել — перестать быть

симпатичнымъ (!), сѣ глазу долой. ալս վերջին նշանակութիւնը չունի.

ակնի լաւ կը լինէր թարգմանել попать въ немылость, въ опалу. Պա-

կասում են այնպիսի դարձվածներ, որոնք անհամեմատ ակնի իրաւունք

ունին բառարանում տեղ գտնելու քան նա մակ գրել, բաղմախտ ան-

տառ, Եւրոպացի, — ք ե ալն, ինչպէս աչքի անցնել, աչքը (ս, դ) լուս, աչքը

(ս, դ) լուս անել (зѣница ока, свѣтъ, свѣтикъ, ненаглядный). աչքի լուսի

նման (կամ պէս) պահել (беречь, хранить, какъ зѣницу ока), աչքիս

վերայ.

— գրել — безуспѣшный. պակասում է безплодный, безрезультатный.

— գրել — жить. պակասում է՝ իրրե դարձված՝ ապրես, շատ ապրես,

որը չնորհակալութիւն կամ գովասանք է նշանակում և մի քանի ղէպքերում էլ

մի քիչ նաև ղոչաղ. աղկալ կամ կոռջ համար ասվում է՝ ծաղկես (բառարա-

նում ալդ էլ է պակասում). Ալդ տեսակ դարձվածը չը տալով, մի քանի

բառից լետող պ. Եւրոպեանը չէ մոռանում տալ՝

— գրել — добывать средство къ жизни (տես վերև).

— ղ-մէ — цѣлованіе руки, деньги, которыя даютъ священнику.

միթէ ինչ փող որ տալիս են տէրութիւն նշանակում է աջահամար, քե-

ն, которыя даютъ священнику հարկաւոր էր ակնացնել՝ ինչու համար

(за исполненіе требы կամ սորա նման մի բան).

— գրել — парусъ. իսկ միւս նշանակութիւնը — брачное ложъ, брач-

ный чертогъ.

— նշանակութիւնը էր } брать, взять. ալդ միևնույն բանն է. փոխանակ միևնույն բանը

երկու ձևով գրելու, ակնի լաւ չէր՝ չը մոռանալ ալդ բառի կստի նշա-

նակութիւնը, որ բառարանի հեղինակը մոռացել է. Դարձված՝ բան առ-

նել — вмѣщать, брать въ себя. եթէ ինձ պատահէր ալդ խօսքերը թարգ-

մանելու, առանց բառարանին նախելու կը թարգմանէի՝ вещь купить, взять

կամ կսնի, взять что нибудь Աւելի լաւ չէր լինիլ ալդ անկալտ դարձ-
վածի տեղ պէտք չկարգուեալն զնէր չան ձն առնել դարձվածը և չը տա-
նէր ալդ զնէր չով սկսող բառերի մէջ:

---рѣшеніе (դր. 'реченіе), выраженіе. բաց է թողված по-
говора:

---сирійскій—по ассирійски, փոխանակ по сирійски:

---сиріецъ, փոխանակ сиріецъ:

---конный—конный набѣгъ, конный բալորովին աւելորդ է:

---рыцарь, кавалеръ. ալս վերջին բառի կողքին՝ թէկուզ փա-
կագծով, պիտի դրված լինէր օրին. кавалеръ (ордена). թէ ոչ մեղանով
արդէն ցանկութիւն ունեցողներ կան ապեր բառով թարգմանել кавա-
леръ ալն մտքով որ կնոջ дама ենք ասում (дамскій кавалеръ), զորօր-
պարի ժամանակ և ալլ զորաւ նման դէպքերով, երբ ամեն մէկը մեղանից
կարող է լինել կալաւեր, բաց ասպետ ոչ. համ. ֆրանսերէն chevalier
և cavalier:

---пистолетъ, револьверъ. մի բառ, որ նշանակում է пис-
толетъ, չէ կարող միաժամանակ նշանակել մի ալլ տեսակի դէնք. револь-
веръ հակերէն էլ կը մնալ բնական:

---плодовитый	} պիտի լինէր, որ չը կալ, նախ և առաջ	} плодородный плодоносный плодородіе плодородность
---плодовитость		

---праведный, праведно. չէ բերված правый, справедливый

---ужели, неужели. սխալ է, պիտի լինի միայն և:

---достойно—ինչու միայն удостоить և ոչ բառացի считать до-
стойнымъ:

---благонпистойный. աւելացնելու է достойный, прилич-
ный, подабающий:

---окрашенный кровью. աւելի լաւ обогранный кровью:

---пренебрежительный	} չը կալ որ դր- խաւորն է և աւելի ճիշդը	} презрительный презрѣніе презирать
---пренебрежение		
---пренебрегать		

пренебрежение խկապէս աւելի անփութութիւն, անհոգացողու-
թիւն, անուշադրութիւն է ցոյց տալիս քան արհամարհանք:

---надпись. պակասում է протоколъ:

---заварѣть. չէ բերված укорениться, вкорениться:

---царевна, աւելացնելու է և королевна (համ. արքայոր-
դի—царевичъ, королевичъ).

---рай, աւելացնելու է և царствіе небесное, որովհետեւ
հայերէն արքայութիւն միայն երկն աւոր է նշանակում (արքայութիւն
երկնից), մինչդեռ ռուսերէն рай ասում է և երկրաւոր (земной):

==էրէլ—стирать, разорить. աւելցրէք разрушить: պ. նաղուրեանը, որ սիրում է առհասարակ ուսերէն բալի կատարեալ ձեռք բերել, այս դէպքում (стирать) շատ անգամ թաղանթիւն է անում և բերում стирать բալի անկատար ձեռք, մոռանալով որ стирать նշանակում է և (չոր) լվանալ, որի կատարեալ ձեռք է выстирать: Իսկ որորհեստ հագերէն աւելրել այդ նշանակութիւնը չունի, ուրեմն այս դէպքում հէնց ընդհակառակը պիտի բերէր բալի կատարեալ ձեռք՝ стереть, առաւել որ այդ բալը միայն այդ ձեռք է նշանակում աւելրել:

==թ—берегъ || ладошь. նշանակում է և гореть.

==жасть—жалость. չէ բերված сожалѣніе, որ աւելի է արխտանք նշանակում քան жалость.

==богатоубраанный, աւելցրէք богатоукрашенный.

==возсѣдать. возсѣсть. դ ա հ ր բ ա դ մ ե լ—возсѣсть на тронъ. Բնչ դարձված է. բառացի թարգմանելով, նորը կը տառնաք:

==возвести—возвести кого, возводить. առաջինը՝ այդ միևեռն բանն է. երկրորդ՝ քանի որ այդ բառը այդ է նշանակում, էլ ինչու է հարկաւոր անհանգիստ լինել թէ՛ դ ա հ ր բ ա դ մ ե ց ն ե լ չեն կարող թարգմանել՝ возвести на тронъ. և երրորդ՝ այդ բառի առաջին և պարզ նշանակութիւնն է посадить, որ չէ բերված:

==на многіе дни. այդ թարգմանութիւնը անհասկանալի է. օրինակ (դարձված) պէտք էր. այդ բառի պարզ և ճիշդ նշանակութիւնն է многодневный (և ապա՝ старый). համեմ. ամենօրեալ—сѣдненный (որ չը կալ բառարանում), մի օրեալ—однодневный.

==доля порція, приборъ. այս վերջին նշանակութիւնը չունի. իսկ ունեցածը չէ բերված՝ часть, отдѣлъ, отдѣленіе. հարկաւոր էր բերել և բաժին անել դարձվածը որը շատ ուրիշ բերվածներէ նման բառացի չէ թարգմանվում, այդ—раздѣлѣть, дѣлѣть (между)—իսկ անել. բաժին հանել, удѣлѣть, давать долю.

==счастье. պակասում է судьба, բերված են դարձվածներ՝ բախտի բերմամբ.—ի բերում և չեն լինված որ այս մարդու բախտը բերում է, բախտը կտրում է, իմ բախտիցը:

==но, պակասում է а, ինչպէս և

== (и такъ; а то). պակասում է а, но.

==вещь, дѣло. բերված է իբրև դարձված բան ունենալ—имѣть дѣло, որ առանց այդ օգնութեան էլ այդպէս կը թարգմանվէր. բայց չը կա՛ր բան չունիս, բան չունիս, բանի չի՛ն ել (և բանի դնել), Բնչ բանի ևս և այլն. չէ բերված բան բառի միւս՝ ոչ պակաս գլխաւոր նշանակութիւնը—трудъ, работа. չէ որ լսող մէջ տեղ է գալիս բանուոր—рабочій, работникъ, որ լաւաջացել է անշուշտ բան բառից նորա работа մտքով, որտեղից և բան անել—работать, трудиться, որ

բառարանում նշանակւոյն պակասում է ինչպէս և բան գցել (ժամացոյցի մասին)—**заподыть** վերջապէս՝ բան (մի բան) նշանակում է և **что нибудь, что-то, нечто**, որ նշանակւոյն պ. Սաղութեանի բառարանը չէ տալիս:

Բռնել—**открыть, раскрыть, разводить**. Բառական իւր լինէր, եթէ այս վերջին բառի կողքին փակագծում դնվէր **и краскахъ, որովհետեւ բանալ միայն այդ դէպքում է նշանակում разводить**:

Բռնելը } բոլորովին սխալ ևն թարգմանված:
Բռնելը-էլ-ն } տես վերև ծանօթ. 17:

Բռնաւոր—**устный**. և շատով մի դարձված—**բանաւոր** գրականութիւն—**устная литература**. Կարելի չէր ասացիք՝ **բանաւոր**—**устный**, շատով գրականութիւն բառարանը տալիս է մեզ—**литература**, էլ ինչ հարկատրութիւն կար այդ երկու բառն էլ մէջ բերելու և թարգմանելու միթէ պ. Սաղութեանի բառարանի օգնութեամբ կարելի էր ալ տեսակ թարգմանել: Ի տեղի քերականական վարժութիւններ տալու, պ. Սաղութեանը աւելի լաւ կ'անէր, եթէ չը շտապար բանաւոր բառի միւս՝ ոչ պակաս կարեւոր նշանակութիւնը—**разумный, словесный** (հակադրում է՝ **անբան**), այն ժամանակ զոնեա փոքր ի շատէ միտք կ'ուներար **բանաւոր** գրականութիւն մէջ բերելը և թարգմանելը:

Բռնաւոր տես վերև բան:

Բռնաւոր (պակասում է **բարկացկոտ**)—**гнѣвлимый, раздражительный**, իբրէ պակաս լաճախ նշանակում է ուղղակի **сердитый**:

Բռնաւոր-էլ-ն—**ինչո՞ւ անպատեան съ высокими вершинами**. այդ ածականը կարող է տաճալ մի առարկայ մի զազաթ ունեցող, ուրեմն—**съ высокой вершиной**:

Բռնաւոր-էլ-ն—**плоскогоріе, возвышенность**. բացի գոլակների նշանակութիւնից այդ բառը ունի և ածականի նշանակութիւն **высокий, возвышенный**, և ընդհանրապէս՝

Բռնաւոր-էլ-ն—**нравственный**—բացի ածականի նշանակութիւնից ունի և գոլականի նշանակութիւն—**нравственность, правоучение** (գործրինակ առական բարոյականը):

Բռնել (կամ՝ **բարն**) **здравствуй**. ինչո՞ւ միայն եզակի, քանի որ **здравствуйте** նշանակում է **բարով**. **մնաս բարով**—**счастливо оставаться**, պ. Սաղութեանը, ուրախանալով որ գտել է ռուսերէն մի դարձված, որը բառացի համապատասխանում է հայերէն **մնաս բարով** դարձվածին, մոռանում է այդ դարձվածի ամենօրեալ գործածութիւնը **прощай** մտքով. հարկաւոր էր աւելացնել և **մնաս բարով** ասել—**прощайск**:

Բռնել—**нравъ, —ութիւն**—**образъ жизни**. **աւելացնելու է և поведение**.

Բռնելու ի տակ ընդլայն է մի դարձված՝ բացը մնալ, որը անպատէ:

Բռնելն **դառնալ**—**возражать (?)**:

Բերել—нести, принести. *պահասում է вести (водить), привести (приводить), везти (возить), привезти (привозить)*. *ս.* Աղաքահանը, որ ալեքան զգուշ է որ վախենում է մի գուցե չը կարողանան առանց իւր օգնութեան թարգմանել՝ նամակ գրել, գգուշ լինել, բազմախիտ անտառ և ալլն, չէ օգնում, երբ հարկաւոր է՝ թէ ինչպէս պիտի ռուսերէն թարգմանվի օրինակ և բնիսալ բերել:

Բեռ—полюсь. բայ է թողում *гвоздь* նշանակութիւնը:

Բեռնի իրեն *медицинская школа* անվանող բառ է, ալի բառը իւր կազմութեամբ չէ կարող ալի նշանակութիւնը ունենալ. համանման կազմութիւն ունեցող բառերին նալած՝ բժշկանոց պիտի նշանակէ մի հիմնարկութիւն կամ տեղ, ուր բժիշկներ ևն կենում կամ հաւաքվում (համեմ. գծանոց, փետանոց, դարմանանոց և ալլն). Ալի՝ իսկապէս աւելորդ բառի փոխարէն հարկաւոր էր կազմել և մէջ բերել մի բառ, որ նշանակէր *лечебница* (օրինակ բուժարան):

Բեռնաբէռ—лечебное նշանակում է, բայց *лечение* չէ նշանակում. աւելի լաւ կը լինէր ալի սխալ նշանակութեան տեղ (*лечение*) բառաբանում գտնելիք *исцеление*:

Բնաշնչ—натуральность

Բնաշնչաւոր—натуралитетский } անվանող բառեր ևն:

Բնաշնչ—քանի որ չէ բերված բառի նշանակութիւնը (*истребленный, искорененный*), հարկաւոր էր բնաշնչ անել գործվածի հետ բերել և բնաշնչ լինել:

Բոլոր—բառի տակ բերած տարի բոլոր (*круглый год*) ասում ենք տարին բոլոր. և ինչո՞ւ միայն բոլոր և բնա պիտի նշանակէ *круглое лицо*, քանի որ կա՞ և լաճախ գործածական՝ *կլոր երես*:

Բոլոր—пыль, կրք լի—ման ժամանակ. բոլորք բառի սեռակա՞նք չէ բոլորք ման, ալ դա պիտի բերվէր ներքին՝ բոլորքում (ն) բառի տակ. և բացի ալի՝ կրք չէ նշանակում *гнѣвъ*, ալ *страсть*:

Բռն (=բռն)—гнѣздо. *гнѣздо* նշանակում է միայն (և թէ չը լինէր փոխաբերականը, զորօրինակ՝ *гнѣздо разбойниковъ*) թռչունի բռն. մինչդեռ հալերէն բռն նշանակում է և կենդանիների ու գազանների բռն. ուրեմն հարկաւոր էր բացի *гнѣздо*, նշանակել և *нора*, *берлога*. բացի ալի՝ բռն բառի տակ աւելորդ չէր լինիլ բերել՝ բռն գնել, բռն շինել, որոնց ռուսերէն լաւ և ճիշդ թարգմանելը անհամեմատ աւելի զգալի է քան թէ նամակ գրել—*писать письмо* կամ բռն թ անկրկն—*тупой уголъ*:

Բռն—тупой, —անկրկն—тупой уголъ (*շնորհակալութիւն—мерси! բառար. եր. 338*); *знакъ препинавія, запѣняющій запятую*. առաջինը՝ ալիպէս է մեկնված, իբր թէ ստորակէտի փոխարէն կարելի է բռն գնել:

երկրորդ՝ սխալ մեկնութիւն է. պիտի լինէր՝ բռւթ (°) — зная, соответ-
ствующий тире (или черточкѣ) или двоеточию (иногда и запятой).

Բռւթ — цвѣтникъ, оранжерей. Երկրորդ նշանակութիւնը քէֆի
բան է:

Բռւթ — держать, поймать; приняться. (ծառը բռնեց — дерево при-
нялось). բառարանի տված այդ նշանակութիւններով դժվար կը լինի
թարգմանել ցաւը բռնեց, աչն պիտի բան բռնեց և այլն. իսկ
աչս մարդը իւր որդու համար վարժապետ բռնեց կամ ես
ծառայ բռնեցի միամիտ մարդը, հաստատով պ. Նաղուբեանի բառա-
րանին, պիտի թարգմանէ՝ этот человекъ поймалъ учителя, կամ я
поймалъ слугу. Ճիշդ արնպէս, ինչպէս մի հայ, ուղնալով մի առաւի խնկ
թէ ինքը մեծ օջաղի դաւակ է, ասել է я большой кушъ сыгнѣ.

Բռւթ — придти, приходять (մի և նոյն բանն է կրկնված). պակասում է
пріѣхать, (пріѣзжать), չը կա միայն դար.

Բռւթ — съ идеями, — մարդъ человекъ съ идеями. համեմ. նա-
մակ — писмо, գրել — написать — նամակ գրել писать письмо.

Բռւթ — умышлять скрывать тайны. ինչու ոչ тайну (համեմատ.
բարձրագագաթ):

Բռւթ — соблазнять (պիտի տրվէր և գալթա գղեղ). գործածական է գալ-
թագղել — соблазняться, իսկ возмущаться չէ նշանակում. ուրեմն սխալ է
և возмутить, возмущающій негодование, возмущение.

Բռւթ — съѣденный волками, — լինել бытъ съѣденнымъ волками,
նոյնպէս և

Բռւթ — растерзанный волками, — լինել бытъ растерзаннымъ
волками — անլորդ զոհուցութիւն. ամենամեծ թարգմանողը չէնց նախ
և անաջ արնպէս կը թարգմանէր, իմանալով բառարանից գալլակեր,
գալլապատառ և լինել բառերի նշանակութիւնը.

Բռւթ — жалобщикъ. բերելով զոհւել լինել, գալլակեր
լինել, գալլապատառ լինել, որոնք առանձին բառացի են
թարգմանվում ապա և անլորդ են, պ. Նաղուբեանը, ընդհանաւալը՝ չէ
բերում գանգատաւոր լինել, որ առանձին թարգմանվում է жало-
ваться, имѣть жалобу на кого нибудь. օրին. այս պարոնները ձեզանից
գանգատաւոր են — эти господа жалуются на васъ. իսկ жаловаться
մի խօսքով ասում ենք

Բռւթ — курчавить և ոչ қашивать.

Բռւթ — курчавить. անլորդը курчавить, առանկ ևս завивать.

Բռւթ — казначейство. մի գիրք կա, որի անունն է «Գանձարան Արա-
մեան լեզուի», պ. Նաղուբեանի բառարանը սովորեցնում է մեզ թարգմանել
այդ գրքի անունը «Казначейство армянскаго языка» ոչ միայն այդ, այլ

շատ ու շատ ուրիշ զէպքերում կը հարկաւորվին ալդ բառի բառարանում պակասող նշանակութիւնները казнахранилище, сокровищница:

Գռն — агнеюкъ, барашекъ. ապա թարգմանեցէք զրանցով օրինակ գառն Աստուծոյ ուրեմն պիտի բերվէր և агнецъ:

Գռնօրէն — ալդ բառի նշանակութիւնների մէջ типичный չը պիտի բերվէր, որովհետեւ типичный չէ նշանակում գեղեցիկ տիպ ունեցող, ալ՝ բնորոշ տիպ ունեցող:

Գռնօրէն — перелпвъ голоса, фюритура (муз.) ալս վերջին նշանակութիւնը կարելի է դուրս գցել:

Գռն — рѣка; истокъ рѣки նշանակում է և притокъ. истокъ рѣки հասկանալու համար պիտի ու նվազական մասնիկ չը համարենք ի հարկէ, ալ գետ-տակ(ն) (? ծանօթ. խմբ.) և հէնց գործ էլ է ածվում գետի ալ, աղբիւրի ալ:

Գռն. դարձված՝ գետն է գետին խփել. թէ գետն է բառի ձևից և թէ մեղանում անպատ լինելուց երևում է, որ տեղական դարձված է (Ախալց.) և թվում է ինձ, որ սխալ է թարգմանված:

Գռնօրէն — разостланный, поверженный по землѣ, разостланный по землѣ դեռ կարելի է (թէն ինչու ոչ на землѣ), բայց поверженный на землю և ոչ по землѣ:

Գռնօրէն — волочащій по землѣ. բացի զորանից ունի և չէզոք և կրաւորական նշանակութիւն:

Գռն — взять въ плѣнъ, поработить. աւելացրէք плѣнить և անպատճառ плѣнить. որովհետեւ գերել բացի իւր բուն նշանակութիւնից ունի և փոխաբերական նշանակութիւն, ինչպէս և ուսանելն плѣнить:

Գռն օռնել — взять въ плѣнъ. աւելի ճիշդ նշանակութիւնն է уводить въ плѣнъ, նողմպէս ասվում է և գերի վարել. իսկ взять въ плѣнъ (բացի գերել) գերի առնել:

Գռն — поработитель, աւելացնելու է плѣнитель և плѣнительный:

Գռն — плѣнъ, невольничество; рабство, պակասում է неволя և плѣнение (զորօրինակ Вавилонское):

Գռն — чесать (шерсть). կարելի էր և հարկաւոր էր բերել դարձված՝ բուրդը գգգել — трепать, дать трепку կամ встрепку. պակասում է ալտեղ գգգել բառը:

Գռն — худой, дурной (բովանդակութեամբ, բարոյապէս). ալդ մտքով գործածական է միայն արևմտեան բարբառներում. իսկ արեւելեան հայերէնում ալդ բառը նշանակում է միայն дурной (անսքով, արտաքինով). նողմպէս և

Գռն — худо, зло (արևմտեան հայերէնում) = վատութիւն, արեւելեան հայերէնում = անհրաժեշտ դարձ, некрасивость, որ բառարանում չէ բերված, իսկ худоба ալդ չէ նշանակում (լիարուքիւն):

Գռն — курить вино. գինին չեն քաշում, ալ արաղն են քաշում:

Գիշեր — НОЧЬ. դարձված՝ գիշերով գնալ ընդ НОЧЬЮ. նախ՝ կարող է լինել և ԲХВАТЬ НОЧЬЮ. երկրորդ՝ գիշերով առանց ան էլ նշանակում է (թէ իբրև գործիական հոլով, թէ իբրև մակբայ) НОЧЬЮ, բացի որ կարող ենք ասել և գիշերը գնալ և Թարգմանել նորնպէս НОЧЬЮ, որ ասելի հետու է հայերէն ձևից. ուրեմն, եթէ հարկաւոր է, ասելի իրատեք ունի բերված լինելու:

Գիտութիւն — ЗНАНІЕ. պակասում է СВѢДѢНІЕ և կարելի էր բերել ի գիտութիւն չէ СВѢДѢНІЮ:

Գիւր բառի տակ կարելի էր բերել, իբրև դարձված՝ գիր անել:

Գիւղականութիւն — КРЕСТЬЯНСТВО, КРЕСТЬЯНЕ — շինծու և սխալ:

Գլխից հանել — անկողնոյ դարձված. իսկ գլխարկը ծածկել մենք ասում ենք և գլխարկը գնել:

Գլուխ — ГОЛОВА, ГЛАВА. գլուխ գնել ВЗЯТЬСЯ ЗА ЧТО սխալ է Թարգմանված, գլուխ գնել նշանակում է մոտաւորապէս ОБРАЩАТЬ ВНИМАНИЕ, СВЯЗАТЬСЯ СЪ КѢМЪ НИБУДЬ, ВОЗИТЬСЯ:

Գլուխը ճանաչել — ЗНАТЬ СЕБѢ ЦѢНУ — երկի տեղական է:

Գլուխը լուսաւ — ВЕДУТЬ, СПРОВАДИТЬ. երկրորդ Թարգմանութիւնը սխալ է. СПРОВАДИТЬ համապատասխանում է հայերէն գլխից անել (վարել, ցանել. գլխից բաղ անել):

Գլուխը փչել — НАДУТЬ ПОХВАЛЪЮ, ինչու անպատճառ ПОХВАЛЪЮ:

Գլխէ ելնել օճախէն փախչել. երկի նորնպէս տեղական է:

Գլխից հանել ծնօտ կոյ փախչել, ԵՍПОРТИТЬ — սխալ Թարգմանութիւն է. արդ դարձվածը մոտաւորապէս նշանակում է СБИТЬ КОГО НИБУДЬ СЪ ТОКУ, ПОДБИТЬ КОГО НИБУДЬ, СДѢЛАТЬ ЧТО Н. ПРОТИВЪ ВОЛИ:

Պակասում են նետնալ դարձվածները:

Գլուխ գործոց, Գլուխը տանել, Գլուխ հանել (մի բանից), Գլուխ առնել կամ՝ վեր առնել, վերցնել (օր. Գլուխ առաւ, վերառաւ, վերցրեց գնաց), Գլխին գնել (և՛ նստացնել), Գլխի գալ (կամ Գլուխ գալ), Գլուխ ընկնել, Գլխիս վերալ, Գլխիս վերալ տեղ ունիս, և արեւ:

Գիւր — ЧЕРНИЛЬНЫЙ ОРѢХЪ. ասում են ЧЕРНИЛЬНЫЙ ОРѢШЕКЪ (տես և հետևալ՝ գլխարկը):

Գլու — НАТИ; УНТИ, УХОДИТЬ. անցրէք ԲХВАТЬ, ПОБХВАТЬ, УБХВАТЬ, ԲХДИТЬ. գնալ գալ БЫТЬ ЗНАКОМЫМЪ, ВЗАИМНО ПОСѢЩАТЬ. Թող ընթերցողը ինքը նախադասութիւններ կազմէ՝ արդ դարձվածով և Թարգմանէ պ. Նաղու բեանի տված նշանակութիւնով. անպիսի կուրիոզներ կը ստանալ, որոնց մասին հեղինակը իսկի չի էլ մտածել: Առաջարկում ենք գնալ գալ Թարգմանել БЫВАТЬ У. К. Н., ПОСѢЩАТЬ К. Н.:

Գլու — ПОБѢДЪ, ПОХОДЪ. գնալ բառի տակ ԲХВАТЬ, ПОБХВАТЬ բառերի հոլորդանգամ չը կալ. արժմ հարկաւորութեամբ Գնացք բառի տակ անկաջնելու է և ШЕСТВІЕ:

Գոհակութիւն — *довольствие, довольство, առաջին նշանակութիւնը կարելի էր չը բերել և փոխարինել* *удовольствие*. հարկաւոր է *անպատճառ աւելացնել* *благодарность, благодарение* (*գործընկալ՝ գոհութիւն Աստուծոյ* *благодарение Богу*).

Գոհակութիւն — *благоволение, գորանից աւելի գլխաւոր և ճիշդ նշանակութիւնն է* *довольство, благодарность*.

Գողակութիւն — *воровать*. ճիշդ չէ, *գողնալ միակը չէ*. աւելի լաճախ *թարգմանում է* *совершить воровство, кражу*. *խալ*

Գողակութիւն — *украсть* չէ *նշանակում, ալ և* *воровать*.

Գողակութիւն — *воровать*. ճիշդ չէ, *գողնալ միակը չէ*. աւելի լաճախ *թարգմանում է* *совершить воровство, кражу*. *խալ*

Գողակութիւն — *восхваление, хвала*. *աւելացրէք* *похвала*

Գործ — *дѣло, работа*. *բաց ևն թողած* *дѣяніе, трудъ, творение, сочинение*. Այս բառի տակ բերված չորս *գործընկերից* *և բնական սխալ ևն թարգմանված*. *գործի լինել չէ նշանակում* *приниматься, пристроиться, ալ թարգմանելու է* *дѣломъ заниматься*. *գործ. ինչ գործի և և что ты дѣлаешь? чѣмъ (какимъ дѣломъ) ты занимаешься (կամ* *занимать)?*. *գործ բռնել —* *подрядиться* *ճիշդ չէ, նշանակում է* *предпринять дѣло*. *վзяться за дѣло* (*ինչպէս որ թարգմանված է* *բառարանում*) *կարող է նորմալ նշանակել* *բաց էլի* *предпринять дѣло* *և ոչ ալ* *дѣло* *որ* *==* *за дѣло* *приниматься*.

Գործարան — *фабрика (աւելացրէք* *заводъ* || *организмъ, организмъ չէ, ալ* *органъ*).

Գործել — *работать* || *вязать, твять*. *միթէ կարելի է* *գործելով* *սահմանափակել* *ալ բառի նշանակութիւնը և մէջ չը բերել* *дѣлать, совершать, творить, дѣйствовать, выдѣлывать, обрабатывать*. *չէ որ գործող անձինք (պիտակում, և ալն) թարգմանում ևնք* *дѣйствующія лица և ոչ* *работающія лица*. *կամ* *թէ՛ ինչ անցանք և մ գործում* — *какое преступление я совершаю, дѣлаю և ոչ* *работаю*.

Գործել — *дѣятель*. *տեսնում էք ինչ տեղ հարկաւոր եկաւ* *գործել* *բառի չը լինած նշանակութիւններից* *մէկը*. *հասարակական գործիչ* *общественный дѣятель* — *բաղմամբի վարժութիւններից* (*==* *աւելորդութիւններից*) *մէկն է*.

Գործել — *нѣжное чувство, умиление*. *էլ ինչ նշանակում, ուղղակի* *нѣжность, ինչպէս և*

Գործել — *нѣжный, чувствительный*.

Գործել — *нѣжный, чувствительный*. *նշանակում է* *==* *яма*. *խալ լեռն* *գործ է* *ածվում և* *ածականի մտքով* *==* *замнутый*. *համար*. *լոյս* — *свѣтъ, լոյս* (*ածականի*

մտքով) — СВѢТЛЫЙ. օր. լուս սենեակ. այս իմ համեմատության երկրորդ մասը տարաբաղդարար մոռացված է բառարանում: Սոքա միակ դէպքերը չեն. ուժ չէ լալտնի հալերէն գոլականի երբեմն անականապէս գործածվելու լատիկութիւնը. դեռ հնուց ունինք օրինակ՝ նա հուր հեւր ունէր:

Գուշ — ТУПОЙ. գոլականի նշանակութեամբ — ФТИЛЬ — երևի տեղական (Ախսալց.) գալառարանութիւններից մէկն է:

Գաւառ — ЭСКАДРОНЪ. ալդ բառը ոչ թէ ալդ նշանակութիւնը ունի, այլ ուղում են որ ունենալ. ուրեմն ալդ նշանակութիւնը թէֆի բան է. իսկ գլխատր և ճիշդ նշանակութիւնը չէ բերված՝ ВАТАГА, ТОЛПА, ПОЛЧИЩ:

Գրեթէ — РАВНОЩИКЪ ПИСЕМЪ (?). РАВНОЩИКЪ-ը ոչ միայն բերում է այլ և տանում է, իսկ գրաբերը, որ գիր է բերում — ПОДАТЕЛЬ ПИСЬМА:

Գրեթէ — ГРАМОТНЫЙ || ЛИТЕРАТУРНО ОБРАЗОВАННЫЙ. գործ է ածվում և ЛИТЕРАТОРЪ մտքով:

Գրեթէ — ОБНІМАНІЕ. անկացրէք և ОБЪЯТІЯ:

Այսքան օրինակներ՝ իմ կարծիքով՝ անելի քան բաական են աղագուցանելու համար՝ թէ պ. Սաղուքեանի բառարանը չաղղված չէ և իւր գլխատր մասում. բառի ճիշդ և գլխատր նշանակութիւնը, ինչպէս տեսանք օրինակներից, լաճախ չենք գտնում, կամ բերած նշանակութիւնների հետ համահասարար ուրիշ գործածական նշանակութիւնները չենք գտնում և կամ գտնում ենք ոչ գլխատր և ոչ ճիշդ նշանակութիւնը. պատահում է անգամ որ տեսնում ենք բառին սխալ նշանակութիւն տված, նոյնը, գուցէ միայն անելի լալն չափով, կարելի է ասել և դարձվածների մասին. նոցանից մի ահագին քանակութիւն կարելի է գուրս գցել բառարանից իբրև անելողութիւններ, իբրև հասարակ նախադասութիւններ կամ վարժութիւններ՝ լաճախ պարզամիտ և ծիծաղելի, որոնք ոչինչ առանձնապատկութիւն կամ բնորոշութիւն չ'ունին, այլ ուղղակի թարգմանվում են բառացի՝ նոյն բառարանի օգնութեամբ. միևնույն ժամանակը տեսնում ենք շատ կարևոր և բնորոշ դարձվածներ չը բերված, երբեմն բերվածներն էլ չը հասկացած և սխալ թարգմանված. կան և անպիտիք, որոնք միւս բառարաններին ընդհանուր չեն. Այս իմ եզրակացութիւնը ես հիմնում եմ ոչ միայն երեք առաջին տառերի տակ բերված բառերի և դարձվածների քննութեան վերայ, այլ և միւս տառերի տակ գտնվող բաղմաթիւ օրինակների վերայ, որոնց վերև բերած կարգով մի առ մի լաճաջ բերելը շատ հեռու կը տանէր, բացի որ՝ մի աղպիսի եզրակացութիւն անելու համար իմ վերև բերած օրինակների քանակութիւնը, ինչպէս ասացի, ես անելի քան բաական եմ համարում:

Անելին պահանջողներին կարող եմ առաջարկել մի քանի նմուշներ էլ:

Դռն — НОЖЪ, — քաշել ПРОТЯНУТЬ НА ГОГО НОЖЪ — ուտերէն չէ. ուտերէն ասում են — ЗАНОСИТЬ НА К. Н. НОЖЪ, ЗАВЯХНУТЬСЯ НА К. НОЖОМЪ:

Դուրս — СПОКОЙНЫЙ, ТИХІЙ, — երեսակ СПОКОЙНЫЙ, ТИХІЙ ребенокъ:

Գործի—горькій, приторный. Կրկնորդ նշանակութիւնը սխալ է, քիտորный, ընդհակառակը՝ նշանակում չափազանց քաղցր (և աղ պատճառով զգւիւելի)։ գառն բացի Գործի նշանակում է և Երկրորդային, печальный, որ բառարանը չէ տալիս։

Գործի բառի տակ բերված են դարան գործել, դարան դնել, իսկ աւելի ընտրելի չէ կա՛նք՝ դարան մտնել, դարանամուտ լինել։

Գործի—внѣ. քաղաքից դուրս անցնել քաղաքից դուրս անցնել հաշուել—աւելորդ վարժութիւններ. գոնեա բացի անցնել քաղաքից անցնել հաշուել։

Երգ—задѣ, назадѣ. задѣ նշանակելու համար ետ գործ է ածվում ետք ձևով. ետ գալ—прийти обратно. աղ օրինակ կարելի էր դնել ուղղակի ետ բառի տակ назадѣ բառի հետ միասին, ալն ժամանակը ետ գալ ու ինչպէս կ'ուզենար, ալնպէս էլ կը թարգմանէր. պ. Երգութեան տիպով է ետ գալ անպատճառ թարգմանել քիտորный. իրր թէ չէ կարելի թարգմանել և քիտորный назадѣ. ետ գնալ вернуться, возвратиться. ալն ուստի իստիքով կարելի է թարգմանել և ետ գալ. տարակուսութեան տեղիք չը տալու համար հարկաւոր էր ետ գնալ թարգմանութեան մէջ մտցնել—идти (уходить) назадѣ.

Երգի—блаженъ! տես վերին, Երգի.

Երգի—дискантъ. զիւր բառի պարզ նշանակութիւնն է звонкій, звонный, որ պ. Երգութեանի միտք չէ ընկել։

Երգի—զգի—воспріятія, усвоенія, уразумѣнія. անփորձ մարդը կը կարծէ թէ դրանք լոգնակի թվի ուղղակիանք են. բաւց բանից դուրս է գալիս որ դրանք եղակի սեռականներ են. հարկաւոր էր ածականի կամ ընդունելութեան ձևերով մեկնել, կամ գուցէ չէնց ուղղակի բերել՝ ըմբռնողական ընդունականութիւն և ալն ժամանակ թարգմանել սեռականով։

Երգի—аріетъ, царитъ. ալն վերջինը ամենին չէ նշանակում թագաւորեցնել և ալն հաւերէն բառը царитъ թարգմանելը նշանակում է կարծել թէ արիւն անկատար ձևն է царствовать բառի և չ'իմանալ թէ արիւն չեղող բառ է—царствовать, թագաւորել, իշխել, տիրել (ор. царитъ тишина).

Երգի—что, если,—а хотя. թէ-ի նշանակութիւնների մէջ պակասում է ևս. պակասում է թէ ոչ ոչ, а то, иначе.

Երգի—печь, հաց թխել—печь хлѣбъ. ինչու անպատճառ հաց թխել, կարելի է շատ բան թխել։

Երգի—ленточное издѣліе. սխալ է. ուղղում է անկատար ленточное производство.

Երգի—(счастіе) улыбаться. դարձված բառը счастіе է—счастіе улыбается.

Իմի—պ. Եղորդեանը մակը ալ է համարում. մակը ալ, ինչպէս լատինի է, դնովում է բալի հետ, իսկ ի միջի, ինչպէս ալս զգում է և պ. Եղորդեանը (բերելով ի միջի ալլոց), զործ է անովում ալլ (ալլոց) բառի հետ, ուրեմն ի միջի մակը ալլ է, ալլ կազմված է ի նախդրից և մէջ գոյականից և պիտի գրվի առանձին ի միջի. ամբողջ դարձվածը ի միջի ալլոց գրարառականութիւն է, միակը չէ մեր արդի գրականական և լուսաւոր հասարակութեան լեզվի մէջ.

Եղորդեան—говорокъ, говорливый, говорунъ } ուսերէն ալս խօսքերը
 Եղորդեանութիւն—говорливость, болтливость } իսկապէս շատ ախօսութիւն ևն նշանակում, մընչդեռ լեզուանութիւն, լեզուանի մէնք զործ ենք անում սուր, ճարտար լեզու (ուն և ցող) մտքով—остро-зычный, остроязычность.

Եղ—свѣтъ. ալս բառի մասին տես վերև գուր բառը.

Եղ—умъ. սրակասում է разсудокъ, разумъ.

Գլուխը խելք չը կալ (գլխումը խելք չը կալ)—ябтъ царя въ годовѣ—շատ խորթն ուսականութիւն է մի ալգպիսի անմիջ դարձվածի համար, որ նշանակում է онъ глупъ, дуракъ կամ սորա նման մի բան. խելքը հասնել և խելքը բանը չէ հասնում միևնորն դարձվածն է. խելքը բան չէ կտրում ничего не понимаетъ. բաց են թողված խելքս չէ կտրում (կտրում է, կտրեց և ալլն) не думаю (думаю, догадываюсь, соображаю, сообразилъ, догадаться) օր. խելքս արնպէս է կտրում թէ որ... я такъ думаю, что. սրակասում են՝ խելքը փչեց—вздумаѣ, пришла фантазія. խելքը գնալ (մարդու խելք է գնում) приходитъ въ восторгъ, быть безъ ума отъ к. или отъ ч.,

ձիշդ չեն թարգմանված

Խելքը բանի տալ увлечься чѣмъ. ևս կը թարգմանէի предаться ч. н., ալս դարձվածի աւելի ուսեղ աստիճանն է ուշը, ուշ ու խելքը, ուշ ու միտքը մի բանի տալ որ նշանակում է предаться (всѣмъ своимъ вниманіемъ, весь) ч. н., сосредъ точится.

Խելքին զօռ տալ чепуху морозить—խորթն ուսականութիւն է, բաց ալլ չէ նշանակում. чепуху морозить (срунду говорить, творить) նշանակում է չիմար չիմար գուրս տալ, չիմարութիւն (անհեթեթութիւն) անել. իսկ խելքին զօռ տալ նշանակում է мудрить, мудрствовать, мудрствовать дукаво.

Իրեղ—просить, անպատճառ հարկաւոր էր բերել իբրև դարձված ալլ բառի խնդրիմ ձեռ, որ, բացի прошу, շատ լաճախ նշանակում է пожалуйста. Ալս բառի պատճառով ևս լիչեցի պ. Եղորդեանի բերած.

Իրեղ Բեղ—դարձվածը. ալլ վարձվածը պ. Եղորդեանը թարգմանում է мнѣости просимъ (և ինչու անպատճառ. просимъ և ոչ прошу, просить, просятъ). ալլ թարգմանութեան հետևանքը ալն կը լինի որ մի ալս.

պիտի դարձված, օրինակ՝ հաւրս խնդրում է ձեզ, որ աչս երեկոյ շնորհ բերէք իւր մօտ, պ. Նաղուրեանի բառարանի օգնութեամբ թարգմանելով, պիտի ստանանք մի ալսպիտի ռուսերէն՝ (мой) отецъ просить васъ, чтобы вы сегодня вечеромъ милости просимъ къ нему. բայց եթէ նա տար շնորհ բերել пожаловать, ալն ժամանակ կը թարգմանվէր отецъ просить васъ, чтобы вы пожаловали (կամ ուղղակի՝ пожаловать) къ нему сегодня вечеромъ. Ի՞նչ պ. Նաղուրեանը ուզում է անպատճառ գտնել հարկէնում милости просимъ համապատասխան դարձվածը, կարելի էր օգտվել հրամայել բալից չառաջացած համեցէք խօսքից որ նշանակում է և милости просимъ և пожалуйте. Պէտք չէր մոռանալ, ալդ բալի տակ, և ալնպիտի մի դեղեցիկ ձև (դարձված), ինչպէս հրմմէ— что прикажете? чего изволите?

Այս և սոցա նման շատ ուրիշ գեղեցիկ ազդու, և բնորոշ դարձվածներ մոռանալով, տեսէք թէ ինչպէս պ. Նաղուրեանը չէ մոռանում չառաջ բերել և ամեն հեռատեսութեամբ ու նրբութեամբ թարգմանել՝

շնորհակալութիւն— мерси! ներողութիւն— пардонъ, (ինչու ոչ— вино-затъ), տիկին— мадамъ!

օխ— любящихъ, любящихъ. դէ թարգմանեցէք այս նշանակութիւններով

Նալրանդեանի՝ Բ ու Ր ի կ, կանչեց քաջ պատանին,

Մնաս բարեաւ, սիրական.

Այս դրօշակին պիտի նալէ

Ամբողջ բանակ խաղենան,

կամ Գամառ-Բաթրպալի՝ Լաէ, իմ ծնող, Լաէ, սիրական

Հարազատ քուրս խլեց իմ փեսան,

Այս չաւկաթի մէջ ես խոստացաւ միալն մի քանի նմուշներ բերել. ալսքանը ես բոլորովին բաւական եմ համարում. բայց, վերջացնելուց առաջ, ալդ նմուշների թվում անկարելի է չը լինել պ. Նաղուրեանի բառարանի տված մի հոլակապ և բնորոշ կուրիօզ՝

կ ա ճ տ ե ս թ ա ղ ի

№ В к а ճ նշանակում է волюкъ

թաղի— гончая собака (տ. Բառ.).

ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆՑ

(Կը շարունակւի)